Pohjoismaiden
ministerineuvosto

POHJOISMAIDEN INNOVAATIO- JA ELINKEINOPOLITIIKAN YHTEISTYÖOHJELMA VUOSILLE 2018–2021

**Pohjoismaiden innovaatio- ja elinkeinopolitiikan
yhteistyöohjelma vuosille 2018–2021**

ANP 2018:703

ISBN 978-92-893-5409-7 (PRINT)

ISBN 978-92-893-5410-3 (PDF)

ISBN 978-92-893-5411-0 (EPUB)

<http://dx.doi.org/10.6027/ANP2018-703>

© Pohjoismaiden ministerineuvosto 2018

Ulkoasu: Mette Agger Tang

Kannen valokuva: Scanpix

Paino: Rosendahls

Printed in Denmark

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimmista alueellisista yhteistyömodoista. Yhteistyön piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Nordens Hus

Ved Stranden 18

1061 København K

www.norden.org

Pohjoismaisia julkaisuja voi ladata osoitteesta: www.norden.org/nordpub.

**POHJOISMAIDEN
INNOVAATIO- JA
ELINKEINOPOLITIIKAN
YHTEISTYÖOHJELMA
VUOSILLE 2018–2021**

SISÄLLYS

6	Alkusanat
8	Yhteisiä ratkaisuja haasteisiin
11	Yhteiset toimet
16	Pohjoismaisten intressien edistäminen EU:ssa
18	Toteutus

ALKUSANAT

Pohjoismailla on pitkä yhteistyöperinne. Vahvuutemme yhdistämällä meillä on paremmat mahdollisuudet vaikuttaa globaalisti pohjoismaisten yritysten ja Pohjoismaiden kansalaisten hyväksi. Yhdessä olemme vahvempia.

Monet meitä ja maailmaa kohtaavat yhteiskunnalliset haasteet ovat yhteisiä. Ilmastouhka ja kasvava luonnonvaroihin kohdistuva paine edellyttävät meiltä ja muulta maailmalta vihreään talouteen siirtymistä, jotta voimme ylläpitää kestävää kasvua ja turvata hyvinvointi-yhteiskuntamme sekä nykyisille että tuleville sukupolville. Yhteinen haasteemme on myös, että vuoteen 2050 mennessä maailman väkiluku kasvaa yli yhdeksään miljardiin. Tämä kasvattaa luonnonvarojen kysyntää ja niihin kohdistuvaa painetta sekä haastaa pohjoismaiset hyvinvointivaltiot.

Globaalit haasteet merkitsevät samalla suuria mahdollisuuksia pohjoismaisille yrityksille, jotka voivat tarjota ratkaisuja ongelmiin kaikkialla maailmassa. Mahdollisuuksia lisää se, että monet valtiot ovat vuoden 2015 Pariisin ilmastositoumuksen myötä sitoutuneet vähentämään hiilidioksidipäästöjään. Useat valtiot aikovat lisäksi tukea YK:n kestävän kehityksen tavoitteita.

Pohjoismaissa on monia yrityksiä, jotka tarjoavat maailmalla kysyttyjä ratkaisuja. Globalisaatio, kiristynyt kansainvälinen kilpailu ja pyrkimykset protektionistiseen kauppapolitiikkaan edellyttävät kuitenkin pohjoismaisilta yrityksiltä entistä nopeampaa uudistumista. Niiden on tultava innovatiivisemmiksi ja tehokkaammiksi ja varmistettava pääsy kansainvälisille markkinoille. Uusiin pieniin ja keskisuihin innovatiivisiin yrityksiin kohdistuu nopeita kasvupaineita kaikkialla Pohjolassa. Yrityksiä tarvitaan kasvumoottoreiksi, jotta Pohjoismailla olisi vahvempi asema kasvun ja työllisyyden lisäämiseksi.

Yhdessä voimme löytää parempia ratkaisuja. Edellytyksenä on, että viranomaiset, elinkeinoelämä ja organisaatiot tekevät yhteistyötä ja haastavat samalla toisensa. Pohjoismaisen yhteistyön mahdollisuudet on hyödynnettävä, ja meidän on keskityttävä eniten arvoa tuottaviin yhteistyöalueisiin.

Pohjoismaiden elinkeinoministereiden puolesta

Monica Mæland
Elinkeinoministeri
Norja

YHTEISIÄ RATKAISUJA HAASTEISIIN

Pohjoismailla on edessään useita haasteita, kun ne hyvinvoinnin ja alueen yhtenäisyyden turvaamiseksi pyrkivät luomaan kasvua ja työllisyyttä kaikkialla Pohjolassa. Yhteistyöohjelmassa kuvaamme keskeisimpiä haasteita ja yhteistyöalueita. Annamme selkeän suunnan pohjoismaiselle elinkeinopoliittiselle yhteistyölle, ja tuemme sekä pohjoismaisten yhteistyöministeriöiden *Yhdessä olemme vahvempia* -visiota vuodelta 2014 että Pohjoismaiden pääministeriöiden vuonna 2016 antamaa lausuntoa Pohjolasta maailman integroituneimpana alueena.

Globalisaatio ja tekniikan kehittyminen tuovat mukanaan sekä haasteita että uusia mahdollisuuksia yrityksille. Tällaisia ovat esimerkiksi digitalisaatio, automaatio, uudet liiketoimintamallit sekä entistä epävakampi ja vaikeammin ennustettava talous. Epävakauden ja vaikean ennustettavuuden myötä pohjoismaisten yritysten on kyettävä muuttamaan toimintatapojaan lyhyelläkin varoitusajalla. Säilyttääkseen kilpailukykyänsä yritysten on sopeuduttava yhä nopeampiin muutoksiin, joista esimerkkinä on siirtyminen vihreään talouteen.

Yritysten kilpailuedellytysten nopeat muutokset aiheuttavat oman haasteensa myös viranomaisille. Viranomaisten on sopeuduttava

nopeasti uusiin tilanteisiin, jotta ne voivat tukea yritysten kilpailukykyä mahdollisimman hyvin. Pohjoismaiden viranomaisten on siksi kyettävä tarjoamaan pohjoismaisille yrityksille kilpailukykyiset lähtökohdat, jotta ne voivat integroitua globaaleihin arvoketjuihin ja pärjätä kansainvälisessä kilpailussa esimerkiksi innovaatioissa, yritystoiminnan aloittamisessa ja laajentamisessa sekä vihreään talouteen siirtymisessä.

Kaikki Pohjoismaat ovat pieniä avoimia talouksia, ja siksi yrityksemme ovat erityisen riippuvaisia pääsystä kansainvälisille markkinoille, osallistumisesta globaaleihin arvoketjuihin, vahvasta osaamisesta ja tiedosta. Protektionistisen kauppapolitiikan lisääntyminen on siksi maillemme haaste. Haasteenamme on lisäksi uusien markkinoiden vahva kasvu ja niiden yhä suurempi vaikutus maailmanlaajuiseen kehitykseen. Markkinoiden muutokseen vaikuttavat myös muun muassa väestönkehitys ja muuttuva ilmasto.

Siksi meidän on tehtävä yhteistyötä, jonka päämääränä on

- nopean uudistumiskyvyn varmistaminen
- innovaatio- ja kilpailukykyyn vahvistaminen
- mahdollisuuksien parantaminen globaaleilla markkinoilla.

Jotta yhteistyöohjelman mahdollisuuksia voidaan hyödyntää kokonaisvaltaisesti, se kattaa Pohjoismaiden ministerineuvoston yleiset teema-alueet, joita ovat tasa-arvo, kestävä kehitys sekä lapset ja nuoret. Keskeistä on myös pohjoismaisten intressien edistäminen EU:ssa. Päämääränä on vaikuttaa voimakkaasti yhteistyöohjelman tavoitteiden toteutumiseen ja niihin sitoutumiseen Pohjoismaissa. Siksi

lähtökohtanamme ovat Pohjoismaiden omat elinkeinopolitiikan painopistealueet ja kansalliset panostukset. Siksi yhteistyöohjelma perustuu aikaisempiin onnistuneisiin pohjoismaisiin toimiin sekä YK:n kestävä kehityksen tavoitteisiin niiden olennaisilta osin. Yhteistyöohjelma hyväksyttiin 22. toukokuuta 2017. Se tulee voimaan 1. tammikuuta 2018 ja on voimassa vuoden 2021 loppuun asti.

YHTEISET TOIMET

Kukin Pohjoismaa on yksinään pieni toimija globaalilla areenalla. Pohjolan yhteenlaskettu asukasmäärä on kuitenkin 26 miljoonaa, ja alue on asukasta kohden lasketun bruttokansantuotteen perusteella yksi maailman rikkaimmista. Pohjoismaiden asemaa vahvistavat muun muassa niiden korkea osaamistaso ja innovaatiokyky sekä yritysten tietointensiivisyys. Mailla on lisäksi pitkät keskinäiset yhteistyö- ja kauppaperinteet sekä monet yhteiset arvot kuten tasa-arvo, avoimuus ja oikeusvarmuus.

Meidän on yhdessä hyödynnettävä pohjoismaisen yhteistyön potentiaalia ja koottava tietoa ja resursseja yhteisiin toimiin. Yhteistyötä on tehtävä sektoreiden välillä ja rajat ylittävästi, jotta voimme löytää uusia ja kestäviä, kaikille hyödyllisiä ratkaisuja. Yhteistyö tulee keskittää alueille, joilla siitä on varmin hyötyä eri maille verrattuna siihen, että maat toteuttaisivat vastaavat toimet kansallisesti tai muun yhteistyön puitteissa. Pysyäksemme ajan tasalla ja kyetäksemme nopeasti tarttumaan ajankohtaisiin poliittisiin kysymyksiin elinkeinoministereille on jatkuvasti esitettävä uusia ehdotuksia aloitteiksi, jotta niiden käynnistämisestä voidaan tehdä päätöksiä.

Jäljempänä on kuvaus yhteistyöalueista ja esimerkkejä mahdollisista

toimista. Ne tukevat yhteistyöohjelman pääasiallista tavoitetta, joka on (taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristön) kestävä kehityksen edistäminen pohjoismaisen yhteistyön avulla.

NOPEAN UUDISTUMISKYVYN VARMISTAMINEN

Olemalla jatkuvasti askeleen edellä varmistamme nopean uudistumiskyvyn. Meidän on huolehdittava siitä, että yritysten on tarpeen tullen helppo muuttaa liiketoimintamallejaan, sopeutua digitalisaatioon ja houkutellessa sekä kehittää parasta työvoimaansa – kaiken ikäisiä naisia ja miehiä. Pohjoismaisella yhteistyöllä tulee vahvistaa kansallisia toimia ja edesauttaa yritysten edelläkävijyyttä ja uudistumiskykyä. Erityistä huomiota kiinnitetään seuraaviin seikkoihin:

Pohjoismainen yhteistyö teknologisten muutosten kohtaamiseksi

Tekniikan nopea kehitys tekoälyn, esineiden internetin ja vihreään talouteen siirtymisen kaltaisilla uusilla alueilla merkitsee Pohjoismaille suuria muutoksia ja avaa uusia mahdollisuuksia markkinoilla. Uusi tekniikka muuttaa markkinoita ja markkinaehtoja nopeammin kuin yritykset ja viranomaiset ehtivät muutokseen sopeutua. Julkisen sääntelyn aika saattaa siksi olla ohi. Pohjoismaisen yhteistyön tarkoituksena ei ole löytää uusia huipputeknologian keksintöjä, vaan

Pohjoismaiden ja yritysten on yhteisvoimin keskityttävä tiettyihin yhteisiin painopistealueisiin, jotta ne saavat etulyöntiaseman suhteessa maailman muihin alueisiin. Pohjoismaisen yhteistyön avulla on tuettava pohjoismaisten yritysten mahdollisuuksia yhden tai useamman uuden teknologiakehityksen saralla.

Digitalisaatio ja uudet vihreät liiketoimintamallit

Teknologisten muutosten kohtaamiseksi tehtävän pohjoismaisen yhteistyön lisäksi yhteistyöpotentiaalia on vanhojen yritysten digitalisaatiossa ja automaatioissa. Digitalisaation ja automaation avulla on mahdollista lisätä yritysten resurssituottavuutta ja hyödyntää uusia vihreitä liiketoimintamalleja. Näin voidaan säilyttää työpaikkoja Pohjoismaissa, luoda uusia työpaikkoja tai siirtää ulkomaille siirtyneitä töitä takaisin Pohjolaan. Kyse voi olla esimerkiksi digitaalisten ratkaisujen hyödyntämisestä, kun kehitetään uusia vihreitä liiketoimintamalleja. Pohjoismaisen yhteistyön tavoitteena on tukea prosessia, jossa yhä useampi yritys hyödyntää digitalisaatiota, automaatiota tai käyttää liiketoimintamalliansa kehitystyössä digitaalisia ratkaisuja.

INNOVAATIO- JA KILPAILUKYVYN VAHVISTAMINEN

Pohjoismaiden on kyettävä paremmin pitämään yritykset ja osaavat ihmiset

Pohjolassa, kehittämään osaamista ja houkuttelemaan työvoimaa ja yrityksiä kaikkialle Pohjoismaihin. Näillä keinoilla vahvistamme innovaatio- ja kilpailukykyämme. Pohjoismainen yhteistyö voi auttaa julkista sektoria vauhdittamaan innovaatioiden syntymistä ja edistämään riskipääoman saatavuutta yli maiden rajojen. Pohjoismaisen yhteistyön on täydennettävä ja tuettava kansallisia panostuksia. Erityistä huomiota kiinnitetään seuraaviin seikkoihin:

Julkinen sektori innovoinnin vauhdittajana

Julkisesta sektorista voi tulla vahva innovoinnin ja kasvun vauhdittaja eri Pohjoismaissa esimerkiksi siten, että se entistä enemmän edistää innovatiivisten ratkaisujen ja tuotteiden käyttöä omilla hankinnoillaan sekä luomalla niille kysyntää. Pohjoismaat voivat oppia toisiltaan jakamalla tietoa ja kokemuksia ja tekemällä yhteistyötä esimerkiksi innovointia edistävän lainsäädännön kehittämisessä, innovatiivisten julkisten hankintojen sääntöjen ja käytäntöjen luomisessa sekä testausympäristöjen ja konkreettisten hankkeiden kehittämisessä. Myös kokemuksia alan sukupuolinäkökulmasta on hyödyllistä jakaa. Yhteistyötä julkisen sektorin kanssa voidaan kehittää aikaisempien pohjoismaisesta yhteistyöstä saatujen kokemusten perusteella, esimerkiksi ympäristöä säästävien julkisten hankintojen parissa tehdystä yhteistyös-

tä saatujen oppien kautta. Kansallisilla viranomaisilla on keskeinen vastuu monista yhteiskuntaa kohtaavista haasteista, ja siksi on myös hyvä saada viranomaiset mukaan käynnistämään ja vauhdittamaan innovaatiokehitystä. Pohjoismaisella yhteistyöllä on pyrittävä siihen, että Pohjoismaiden julkiset sektorit ovat innovaatiomittauksissa EU:n kärkeä. Yhteistyö voi myös auttaa luomaan puitteet yhteispohjoismaiselle testausympäristöjen verkostolle.

Riskipääoman parempi saatavuus Pohjoismaiden välillä

Rahoituksen saatavuus on yritystoiminnan perusedellytys. Monissa Pohjoismaissa yritysten mahdollisuudet saada lainarahoitusta pankista ovat huonontuneet. Tämä on johtanut uusien riskipääoman lähteiden markkinoille tuloon. Tällaisia ovat esimerkiksi bisnesenkelit, riskipääomarahastot ja joukkorahoitus. Pohjoismaat voivat yhdessä tunnistaa esteitä ja selvittää innovatiivisten yritysten mahdollisuuksia riskipääoman parempaan saatavuuteen Pohjoismaiden välillä. Yhteistyötä tulee tehdä vuoropuhelussa sellaisten sijoittajien kanssa, jotka ovat kiinnostuneita tekemään maiden rajat ylittäviä sijoituksia. Pohjoismaisen yhteistyön avulla voidaan lisätä riskipääoman osuutta markkinoilla ja rajat ylittäviä investointeja Pohjoismaissa muun muassa bisnesenkeleiden, riskipääomarahastojen

ja joukkorahoituksen turvin. Samalla on poistettava tarpeettomia esteitä.

MAHDOLLISUUKSIEN PARANTAMINEN GLOBAALEILLA MARKKINOILLA

Pohjoismaiden mahdollisuudet globaaleilla markkinoilla kasvavat, kun pohjoismaiset yritykset integroituvat tehokkaammin globaaleihin arvoketjuihin ja saavat pääsyn uusille houkutteleville markkinoille. Kansainvälisiin markkinoihin ja globaaleihin arvoketjuihin liittyvän yhteistyön lähtökohtana ovat kansalliset panostukset, joita yhteistyön on täydennettävä ja tuettava. Pohjoismaisen yhteistyön on edesautettava yritysten mahdollisuuksia toimia globaalissa maailmassa. Erityistä huomiota kiinnitetään seuraaviin seikkoihin:

Pohjoismaat globaalina innovaatiokeskittymänä

Pohjoismaita on vaalittava ja kehitettävä johtavana innovaatioalueena. Pohjoismaisen yhteistyön avulla voidaan tukea Pohjoismaiden innovaatioekosysteemejä, niiden saavutettavuutta yli rajojen sekä yhteistyötä maailman muiden globaalien innovaatiokeskittymien kanssa. Pohjoismaisella yhteistyöllä vahvistetaan Pohjoismaiden innovaatioekosysteemejä ja Pohjolan tunnettuutta globaalina innovaatiokeskittymänä, jotta maat voivat houkutella ulkomaisia investointeja ja vahvaa osaamista sekä lisätä vientiä.

Yhteistyö kansainvälisillä markkinoilla

Monilla markkinoilla Pohjoismaat voivat auttaa toisiaan esiintymällä yhdessä ja hyödyntämällä yhteispohjoismaista tavaramerkkiä, jolloin maiden näkyvyys ja kiinnostavuus yhteistyökumppaneina kasvaa entisestään. Pohjoismaisen yhteistyön avulla yritykset voivat tarjota parempia palveluita, kun valttina on laajempi ammatillinen verkosto ja pääsy useammille markkinoille. Yhteistyötä on lisäksi hyödyllistä tehdä keskeisten

kansallisten ja pohjoismaisten toimijoiden, kuten Nordic Innovationin ja Pohjoismaiden projektivientirahaston (Nopef) kanssa. Piilaaksossa sijaitseva Nordic Innovation House on esimerkki tällaisesta yhteistyöstä. Pohjoismaisen yhteistyön avulla tulee pyrkiä siihen, että yhä useampi pohjoismainen yritys vakiinnuttaa asemansa, houkuttelee uusia investointeja ja lisää myyntiään valikoituilla markkinoilla.

POHJOISMAISTEN INTRESSIEN EDISTÄMINEN EU:SSA

Pohjoismaisia intressejä on edistettävä EU:ssa edunvalvontayhteistyöllä, jota voidaan tehdä esimerkiksi vaikuttamalla tuleviin tärkeisiin elinkeinoelämän alan EU-ohjelmiin. Kun yhteispohjoismaisia intressejä on, EU-yhteistyötä voidaan tehdä esimerkiksi laatimalla yhteisiä kantoja tukevia analyyseja ja raportoimalla niistä yhdessä. Maat voivat myös tehostaa tiedon- ja kokemustenvaihtoa siitä, miten EU-ohjelmiin osallistumista ja niissä menestymistä voidaan lisätä. Pohjoismaiden innovaatiokyvyn parantamiseksi pohjoismaisella yhteistyöllä tulisi pyrkiä siihen, että keskeisiin EU-ohjelmiin tai poliittisiin aloitteisiin sisällytetään yhteispohjoismaisia strategisia priorisointeja.

Koko Pohjolan markkinoilla toimimisen on oltava helpompaa

ja houkuttelevampaa Pohjoismaiden yrityksille. Edellytyksenä sille on, että yritykset kokevat Pohjolan markkinat yhteisiksi markkinoiksi ilman liiketoimintaa rajoittavia esteitä. Tehokkaampaa yhteistyötä voidaan tehdä esimerkiksi EU-direktiivien täytäntöönpanossa, jotta yrityksille ei synny uusia rajaesteitä. Yhteistyön avulla voidaan varmistaa, ettei uusi elinkeinoelämään vaikuttava lainsäädäntö luo uusia raja-esteitä Pohjoismaiden välille. Pohjoismaisella yhteistyöllä tulee pyrkiä siihen, että maiden rajat ylittävä yritystoiminta on mahdollisimman helppoa. Työssä keskitytään yhteistyöohjelman painopistealueiden tukemiseen, ja sitä tehdään yhteistyössä keskeisten sidosryhmien, esimerkiksi Rajaesteneuvoston kanssa.

TOTEUTUS

YHTEISTYÖOHJELMAN TOTEUTUS

Yhteistyöohjelma sai konkreettisen muotonsa elinkeinopolitiikan virkamieskomitean (ÄK-N), Nordic Innovationin ja Pohjoismaiden projektivientirahaston (Nopef) vuotuisissa budjeteissa sekä Nordic Innovationin ohjauskirjeessä. Odotusten mukaan elinkeinosektori osallistuu lisäksi yhteistyöministeriöiden, pääministeriöiden tai Pohjoismaiden neuvoston tekemiin monialaisiin aloitteisiin.

Tavoitteena on uusien tehokkaiden ja näkyvien elinkeino- ja innovaatiopoliittisten aloitteiden jatkuva kehittäminen tiiviissä vuoropuhelussa ja vastavuoroisessa tiedonvaihdoissa ÄK-N:n, Nordic Innovationin hallituksen, Nordic Innovationin, Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön, elinkeinoelämän ja kansalaisyhteiskunnan kanssa. Lisäksi Nordic Innovationin tehtävänä on kehittää toimintapolitiikkaa ja uusia aloitteita tiiviissä yhteistyössä Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön, ÄK-N:n ja muiden sidosryhmien kanssa. Aloitteita esitellään ministereille esimerkiksi vuotuisten ministerikokousten yhteydessä, ja ministerit päättävät vuosittain toteutettavista isommista toimista. Toteutettavien toimien hyöty on suurimmillaan silloin, kun ne toimivat kansallisten ponnostusten luonnollisena jatkeena. Tämän vuoksi on pyrittävä saamaan kansallinen sitoutuminen mahdollisimman vahvaksi. Nordic Innovationin hallituksella on keskeinen rooli työn laadunvarmistuksessa ja

kytkemisessä kansallisiin toimiin. Vuositain pidetään yksi tai useampia korkean tason kehityskokouksia, joihin osallistuu ministeriöiden virkamiehiä, ÄK-N, Nordic Innovation, Nordic Innovationin hallitus ja Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön työntekijöitä. Niissä keskustellaan poliittisella tasolla uusista potentiaalisista ja ajankohtaisista pohjoismaisista yhteistyömahdollisuuksista.

Maat voivat tarpeen mukaan jakaa kokemuksiaan innovatiivisista elinkeinopolitiikan instrumenteista, jotta tiedot tehokkaista välineistä saadaan levitettyä nopeammin kaikkiin Pohjoismaihin. Työ voi perustua kartoitukseen siitä, millaista osaamista eri Pohjoismaissa on ja mitkä ovat eri maiden vahvuusalueita.

Yhteistyöohjelman tulee kokonaisuudessaan kattaa Pohjoismaiden ministerineuvoston yleiset teema-alueet, joita ovat kestävä kehitys, tasa-arvo sekä tarvittavilta osin lapset ja nuoret. Uusia toimia käynnistettäessä hyödynnetään Pohjoismaiden ministerineuvoston kestävä kehityksen portaalia (GRO). Esimerkiksi kasvua edistävään sääntelyyn tai rajaesteisiin liittyvistä kysymyksistä tulee neuvotella Rajaesteneuvoston sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston asianomaisten sektoreiden kanssa.

Nordic Innovationin ja Nordic Innovationin hallituksen tulee vuoropuhelussa ÄK-N:n ja Pohjoismaiden ministerineuvoston

sihteeristön kanssa kehittää tarpeellisia indikaattoreita, jotta yhteistyöohjelman tavoitteiden saavuttamista voidaan seurata. Nordic Innovation ja Nordic Innovationin hallitus voivat yhteistyössä ÄK-N:n ja Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön kanssa ehdottaa muutoksia yhteistyöohjelman tavoitteisiin tarpeen mukaan. Puolivälin arviointi tehdään vuoden 2020 puolessa välissä, ja sen yhtenä tavoitteena on antaa pohja seuraavalle yhteistyöohjelmalle.

SEKTORIN ORGANISAATIO

Tässä kappaleessa kerrotaan elinkeinosektorin organisaatiosta. Pohjoismaista elinkeinopoliittista yhteistyötä tehdään kestävän kasvun ministerineuvostossa (MR-Tillväxt), elinkeinopoliitiikan virkamieskomiteassa (ÄK-N), Nordic Innovationissa ja Pohjoismaiden projektivientirahastossa (Nopef).

Kestävän kasvun ministerineuvosto (MR-Tillväxt)

MR-Tillväxt on elinkeinopoliittisen pohjoismaisen yhteistyön ylin päättävä elin. Pohjoismaiden elinkeinoministerit muodostavat ministerineuvoston yhdessä Pohjoismaiden aluepolitiikasta vastaavien ministereiden sekä energiaministereiden kanssa. Ministerit kokoontuvat kerran tai kaksi vuodessa. Ministerineuvosto on delegoinut osan päätäntävallastaan elinkeino-, energia- ja aluepolitiikan

virkamieskomiteoille. Ministerineuvosto päättää Pohjoismaiden elinkeinopoliittisen yhteistyön strategisista suuntauksista sekä uusien merkittävien aloitteiden käynnistämisestä. Pohjoismaiden elinkeinoministereiden kokouksissa keskustellaan mielenkiintoisista poliittisista aiheista, vaihdetaan kokemuksia ja kehitetään uusia yhteistyömuotoja. Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajuus kiertää vuosittain viiden Pohjoismaan välillä.

Elinkeinopoliitiikan virkamieskomitea (ÄK-N)

ÄK-N voi tehdä tiettyjä päätöksiä Pohjoismaiden elinkeinoministereiden (MR-Tillväxt) puolesta. Virkamieskomitea vastaa myös elinkeinosektorin työn asiasisällöistä ja hallinnosta tiiviissä yhteistyössä Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön kanssa. Puheenjohtajamaa vastaa virkamieskomitean työn johtamisesta. Virkamieskomitea on tiedon- ja kokemustenvaihdon foorumi sekä kollegoiden välinen keskusteluareena, joka edistää osaltaan maiden politiikan kehittämismahdollisuuksia. ÄK-N seuraa yhteistyöohjelman toteutusta ja saa tulokset ohjelmaan liittyvistä toimista. Jotta yhteistyöohjelman mahdollisuuksia voidaan hyödyntää kokonaisvaltaisesti, se kattaa Pohjoismaiden ministerineuvoston yleiset teema-alueet, joita ovat kestävä kehitys, tasa-arvo sekä lapset ja nuoret.

Nordic Innovation

Nordic Innovation on keskeinen toimija yhteistyöohjelman toteuttamisessa. Laitoksen tehtävänä on kehittää uusia yhteistyöalueita ja edistää Pohjoismaiden ministerineuvoston elinkeinopoliittista yhteistyötä tukemalla elinkeinopoliittikan virkamieskomitean (ÄK-N) ja kestävän kasvun ministerineuvoston (MR-Tillväxt) työtä. Nordic Innovationin tavoitteena on tukea Pohjolaa kestävän kasvun edelläkävijäalueena ja edistää yritysten yrittäjyyttä, innovaatioita ja kilpailukykyä Pohjoismaissa. Nordic Innovation pyrkii tavoitteeseensa muun muassa käynnistämällä ohjelmia ja hankkeita, luomalla verkostoja, tarjoamalla uutta osaamista ja järjestämällä erilaisia avoimia tilaisuuksia. Kiistaton pohjoismainen hyöty näkyvine tuloksineen ja vaikutuksineen on työn perustana. Nordic Innovation osallistuu myös Pohjoismaiden ministerineuvoston käynnistämiin uusiin hankkeisiin tarjoamalla osaamistaan. Jotta yhteistyöohjelman mahdollisuuksia voidaan hyödyntää kokonaisvaltaisesti, se kattaa Pohjoismaiden ministerineuvoston yleiset teema-alueet, joita ovat kestävä kehitys, tasa-arvo sekä lapset ja nuoret.

Pohjoismaiden projektivientirahasto

Nopef

Pohjoismaiden projektivientirahaston tavoitteena on vahvistaa pohjoismaisten yritysten kansainvälistä kilpailu-

kykyä myöntämällä rahoitusta EU:n/ EFTA-alueen ulkopuolella käynnistettävään liiketoimintaan ja investointeihin liittyviin esitutkimuksiin. Rahoitettavan toiminnan tulee tukea työllisyyttä, investointeja ja vientiä, ja sen painopisteen on oltava ympäristössä, ilmastossa ja vihreässä kasvussa. Nopef on Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiön (NEFCO) hallinnoima rahasto. ÄK-N pyrkii ohjelmakaudella vahvistamaan Nopefin toimintaa.

NORDIC INNOVATIONIN STRATEGINEN MANDAATTI

Yhteistyöohjelman strateginen mandaatti korvaa tavoite- ja tulossopimuksen. Siinä kuvataan, kuinka Nordic Innovation edistää yhteistyöohjelman pää- ja osatavoitteiden toteutumista. Koska Nordic Innovation on yhteistyöohjelman pääasiallinen toimeenpaneva elin, sen yleiset tavoitteet ja priorisoinnit käyvät suurilta osin yksin yhteistyöohjelman painopistealueiden ja tavoitteiden kanssa, ks. yhteistyöohjelman kappaleet 3 ja 4. Strategisen mandaatin tavoitteet konkretisoituvat vuotuisen budjetin ja ohjauskirjeen tavoitteissa ja tulostavoitteissa.

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Nordens Hus

Ved Stranden 18

1061 København K

www.norden.org

Pohjoismailla on edessään useita haasteita, kun ne hyvinvoinnin ja alueen yhtenäisyyden turvaamiseksi pyrkivät luomaan kasvua ja työllisyyttä kaikkialla Pohjolassa. Tässä yhteistyöohjelmassa kuvataan keskeisimpiä haasteita ja yhteistyöalueita ja annetaan selkeä suunta pohjoismaiselle elinkeinopoliittiselle yhteistyölle. Yhteistyöohjelman avulla Pohjoismaiden elinkeinoministerit haluavat 1) varmistaa alueen nopean uudistumiskyvyn, 2) vahvistaa innovaatio- ja kilpailukykyä ja 3) parantaa mahdollisuuksia globaaleilla markkinoilla. Ministeritason yhteistyötä tehdään myös Pohjoismaiden intressien edistämiseksi EU:ssa. Yhteistyöohjelman lähtökohtana ovat Pohjoismaiden omat elinkeinopoliittikan painopistealueet ja kansalliset panostukset, ja se perustuu aikaisempiin onnistuneisiin pohjoismaisiin toimiin sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin niiden olennaisilta osin.

ANP 2018:703

ISBN 978-92-893-5409-7 (PRINT)

ISBN 978-92-893-5410-3 (PDF)

ISBN 978-92-893-5411-0 (EPUB)